

Nader ecologisch onderzoek MFC Tytsjerk

projectnummer: P000368

Onderwerp: Nader onderzoek naar huismus, gierzwaluw en vleermuizen
Datum: 21-11-2022

Inleiding

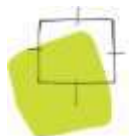
De gemeente Tytsjerksteradiel heeft plannen voor de mogelijke realisatie van een multifunctioneel Centrum aan de Noarderein 1 in Tytsjerk. Hiervoor wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Om de uitvoerbaarheid van het plan te toetsen, is in juni 2021 een beknopte natuurtoets uitgevoerd¹. Uit deze natuurtoets komt naar voren dat in de te slopen bebouwing mogelijk jaarrond beschermde nesten van huismus en gierzwaluw en verblijfplaatsen van de vleermuissoorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger zitten. Om aan te tonen, dan wel uit te sluiten dat verblijfplaatsen aanwezig zijn, is in 2022 nader onderzoek naar deze soorten uitgevoerd. De voorliggende notitie beschrijft de resultaten van het nader onderzoek.

PROJECTGEBIED EN PLANNEN

Het onderzochte gebied ligt aan de Noarderein 1 te Tytsjerk (figuur 1). Hier staat een kop-halsrompboerderij waarin Doarpshûs Yn 'e Mande is gevestigd. De boerderij is opgetrokken uit baksteen. De kop en de hals van de boerderij zijn gedekt met pannen. De romp is aan drie zijden rietgedekt met onderaan enkele rijen dakpannen.

Rondom de boerderij zijn een terras met speeltoestel, gazon en verharding met parkeerplaatsen aanwezig. Ook staan er diverse bomen en lage struiken. Direct rondom de boerderij is geen permanent oppervlaktewater aanwezig. Aan de zuidzijde van het projectgebied loopt wel een watergang. De plannen voor de ontwikkeling van een multifunctioneel centrum bevinden zich momenteel nog in een vroeg stadium. Voor de toetsing zijn we uitgegaan van werkzaamheden aan het rompgedeelte van de boerderij, een interne verbouwing en het behoud van zoveel mogelijk bomen rondom het gebouw.

¹ Beknopte natuurtoets MFC Tytsjerk (d.d. 15 juli 2022).

Figuur 1. Locatie van het onderzochte gebied (rood). Bron kaartondergrond: www.ruimtelijkeplannen.nl.

Nader onderzoek huismus

METHODE

Het onderzoek naar huismus is uitgevoerd volgens de werkwijze zoals beschreven in het kennisdocument van Huismus van BIJ12². Het projectgebied is op 11 en 25 april 2022 in de ochtend onderzocht op aanwezigheid van huismussen, die al dan niet nestindicerend gedrag vertoonden (zoals huismussen met nestmateriaal en roepende mannetjes). Het onderzoek is door één persoon uitgevoerd (ecoloog, broedvogeldeskundige). De omstandigheden tijdens de bezoeken staan beschreven in tabel 1.

² Kennisdocument 'Huisumus *Passer Domesticus*' Versie 2.0, juni 2022.

Tabel 1. Weersomstandigheden tijdens de huismusinventarisaties.

Datum	Tijdsduur	Zonsopkomst	Weer	Temperatuur
11-04-2022	07:50 – 08:50 uur	06:47 uur	Bewolkt, droog, zwakke wind	8 °C
25-04-2022	07:15 - 08:15 uur	06:15 uur	Bewolkt, droog, matige wind	9 °C

INVENTARISATIE

Tijdens het bezoek op 11 april 2022 zijn geen huismussen in het projectgebied waargenomen. In de omgeving zijn wel roepende huismussen gehoord en gezien. Voornamelijk bij de woningen rondom de Wylgekamp, ten oosten van het projectgebied, zijn zes roepende huismussen gehoord. Tijdens het bezoek op 25 april zijn ook geen waarnemingen van huismussen binnen het projectgebied gedaan. Gedurende dit bezoek is een vergelijkbaar beeld van de aanwezigheid van huismus in de omgeving ontstaan als op 11 april. Zowel langs de Boskleane als Wylgekamp zijn meerdere roepende huismussen waargenomen.

FUNCTIE VAN HET PROJECTGEBIED VOOR HUISMUS

Uit de twee veldbezoeken voor huismus komt naar voren dat binnen het projectgebied geen jaarrond beschermde huismusnesten aanwezig zijn. Het projectgebied zal hooguit een klein onderdeel vormen van het foerageergebied van de huismussen die in de omgeving broeden. Uit de veldonderzoeken komt niet naar voren dat huismus veel in het projectgebied foerageert. In de omgeving is ook voldoende alternatief en bovendien hoogwaardiger foerageergebied beschikbaar. Daarom vormt het projectgebied geen essentieel onderdeel van het foerageergebied van huismus.

Nader onderzoek gierzwaluw

METHODE

Het onderzoek naar gierzwaluw is uitgevoerd volgens de werkwijze zoals beschreven in het kennisdocument Gierzwaluw van BIJ12³ en op basis van expert judgement. Het projectgebied en de omgeving zijn op de avonden van 1 juni, 21 juni en 9 juli 2022 onderzocht op de aanwezigheid van gierzwaluwen. Het onderzoek is door één persoon uitgevoerd (ecoloog, broedvogelkundige). De omstandigheden tijdens de inventarisaties worden weergegeven in tabel 2.

³ Kennisdocument 'Gierzwaluw *Apus apus*' Versie 1.0, juli 2017.

Tabel 2. Omstandigheden tijdens de gierzwaluwinventarisaties. ^a in combinatie met vleermuisinventarisaties

Datum	Tijdsduur	Zonsondergang	Weer	Temperatuur
01-06-2022 ^a	20:50 – 23:50 uur	21:53 uur	Helder, droog, wind 1 Bft	13 → 8 °C
21-06-2022 ^a	21:05 – 00:05 uur	22:08 uur	Licht bewolkt, droog, wind 1 Bft	17 → 12 °C
09-07-2022	21:15 – 22:30 uur	22:02 uur	Bewolkt, droog, 2 Bft	16 → 15 °C

INVENTARISATIES

Op 1 juni zijn geen gierzwaluwen in of om het projectgebied waargenomen. Op 21 juni zijn 14 gierzwaluwen foeragerend ten zuidoosten van het projectgebied waargenomen. Ook tijdens dit bezoek zijn geen gierzwaluwen binnen het projectgebied waargenomen. Ook op 9 juli zijn geen gierzwaluwen in of om het projectgebied waargenomen.

RESULTATEN

Uit de drie veldbezoeken voor gierzwaluw komt naar voren dat geen gierzwaluwnesten binnen het projectgebied aanwezig zijn. Tijdens het onderzoek zijn geen foeragerende gierzwaluwen boven het projectgebied waargenomen. Gierzwaluwen hebben zeer grote foerageergebieden, waardoor het projectgebied hooguit een zeer klein onderdeel van het foerageergebied van gierzwaluw zal vormen.

Nader onderzoek vleermuizen

METHODE

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd op basis van het Vleermuisprotocol 2021⁴. Vleermuizen maken verspreid over het jaar gebruik van verschillende verblijven (winter-, kraam-, zomer- en paarverblijfplaats). Een volledig vleermuisonderzoek naar vaste verblijfplaatsen bestaat gewoonlijk uit vier of vijf inventarisaties (vijf als bebouwing toegankelijk is voor laatvlieger) die verspreid over de periode half mei tot en met begin oktober worden uitgevoerd. Op deze manier wordt een seizoensbreed beeld van het gebruik van het projectgebied door vleermuizen verkregen.

Het projectgebied is in de periode half mei-half juli 2022 drie keer onderzocht (twee avondbezoeken en één ochtendbezoek) specifiek gericht op de aanwezigheid van kraam- en zomerverblijven. In de periode half augustus-begin oktober 2022 zijn twee inventarisaties (nacht- en avondbezoek) uitgevoerd, gericht op de aanwezigheid van paar- en zomerverblijven. Het onderzoek is door twee personen uitgevoerd. Bij het onderzoek is gebruikgemaakt van Pettersson D240x of Batlogger M2 batdetectoren. Met een Edirol R09-RH zijn zo nodig geluidsopnamen gemaakt die later zijn geanalyseerd.

⁴ <http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>.

Tabel 1. Omstandigheden tijdens de vleermuisinventarisaties. ^a deelgebied A, ^b deelgebied B, ^c deelgebied C.

Datum	Tijdsduur	Zonsopkomst/ ondergang	Weer	Temperatuur
01-06-2022	21:50 – 23:50 uur	21:53 uur	Helder, droog, wind 1 Bft	13 → 8 °C
21-06-2022	22:05 – 00:05 uur	22:08 uur	Licht bewolkt, droog, wind 1 Bft	17 → 12 °C
13-07-2022	03:25 – 05:25 uur	05:25 uur	Licht bewolkt, droog, wind 1 Bft	20 °C
27-08-2022	23:45 – 01:45 uur	20:38 uur	Licht bewolkt, droog, wind 2 Bft	17 °C
19-09-2022	20:45 – 22:45 uur	19:43 uur	Bewolkt, droog, wind 1 Bft	13 °C

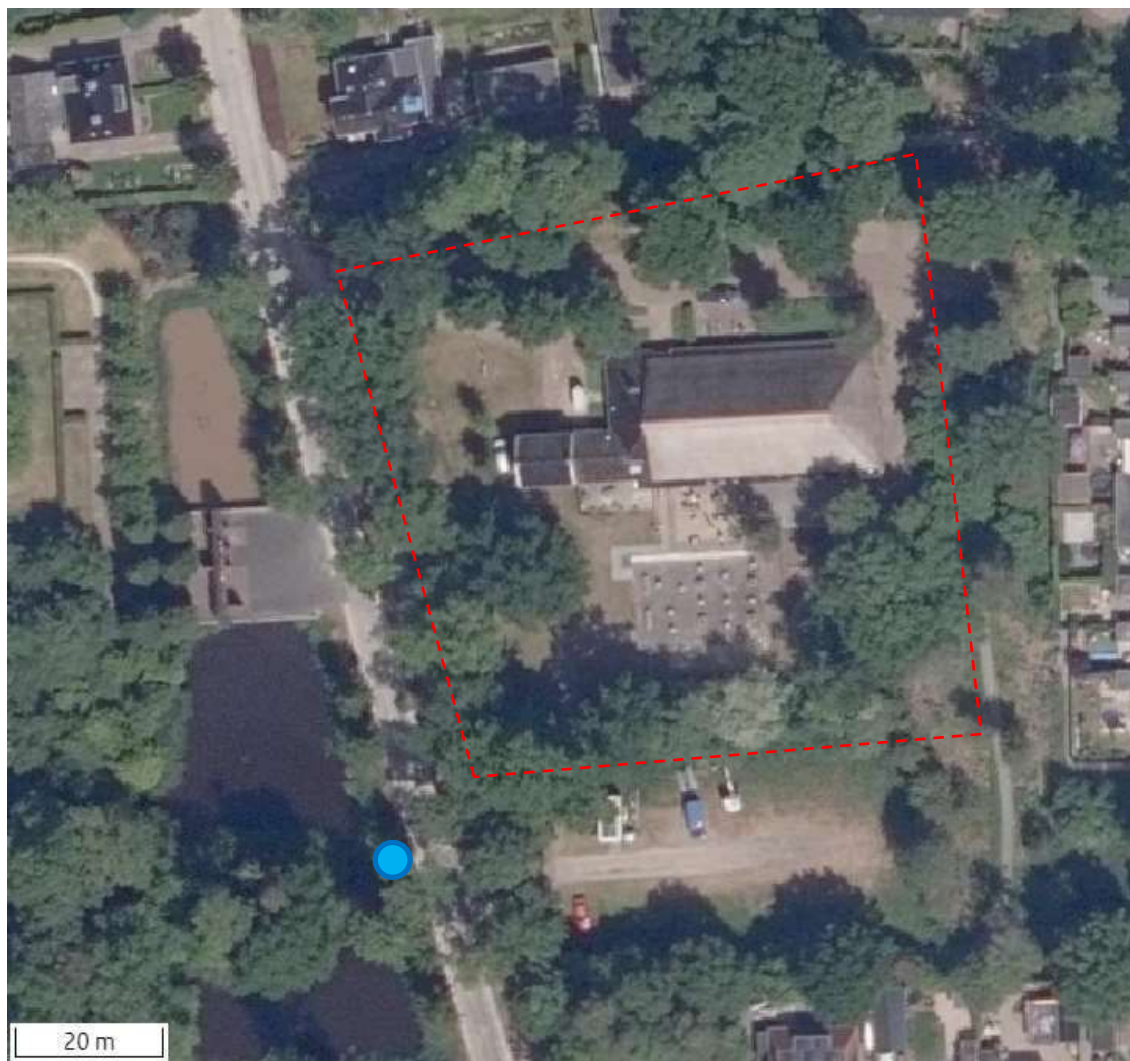
INVENTARISATIE KRAAMPERIODE

Tijdens de avondbezoeken zijn geen uitvliegende vleermuizen waargenomen en zijn ook geen waarnemingen gedaan van vleermuizen die een duidelijke binding toonden met de bebouwing in het projectgebied. Gedurende de bezoeken zijn wel enkele foeragerende en overvliegende vleermuizen waargenomen.

Op 1 juni 2022 zijn rond 22:24 uur twee overvliegende laatvliegers en één overvliegende rosse vleermuis aan de oostzijde van het gebouw waargenomen. Deze dieren vlogen op grotere hoogte in oost-westelijke richting. Vanaf 22:25 uur vlogen in totaal tien watervleermuizen over de oostzijde van het gebouw. Deze dieren vlogen in zuid-noordelijke richting. Verder zijn gedurende het bezoek aan de zuid- en westzijde van het gebouw af en toe enkele foeragerende laatvliegers en gewone dwergvleermuizen waargenomen.

Op 21 juni 2022 zijn gedurende het bezoek enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers rondom het gebouw waargenomen. Verder zijn in totaal drie overvliegende rosse vleermuizen waargenomen. In één van de bomen langs de noordrand van het projectgebied is een bosuil waargenomen en roepend gehoord. Deze vloog vervolgens richting het noorden.

Tijdens het ochtendbezoek op 13 juli 2022 zijn geen zwermende en invliegende vleermuizen waargenomen. Gedurende het bezoek zijn aan de noordzijde van het gebouw één overvliegende rosse vleermuis en één ruige dwergvleermuis waargenomen. Daarnaast zijn drie overvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen die kort aan de noordzijde van het gebouw foerageerden en vervolgens in oostelijke richting doorvlogen. In een es ten zuidwesten van het projectgebied, langs het Noarderein, is een kraamverblijfplaats van rosse vleermuis waargenomen (figuur 1).

Figuur 2. Locatie van het projectgebied (rood) en de kraamverblijfplaats van rosse vleermuis in een es (blauw). Bron kaartondergrond: www.ruimtelijkeplannen.nl.

INVENTARISATIE PAARPERIODE

Tijdens het middernachtbezoek op 27 augustus 2022 zijn rondom het gebouw enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Verder was gedurende het bezoek vrijwel continu een baltsende ruige dwergvleermuis in de groenstrook ten noorden van het projectgebied te horen. Verder zijn tussen 00:06 – 00:10 uur twee overvliegende gewone dwergvleermuizen aan de oostzijde van het gebouw gezien. Bij de woningen aan de Wylgekamp, buiten het projectgebied, zijn tijdens dit bezoek in totaal drie baltsende gewone dwergvleermuizen gehoord. Verder zijn bij enkele woningen aan de Meester Geertswei en Welfingstrjitte, eveneens buiten het projectgebied, baltsende gewone dwergvleermuizen gehoord.

Tijdens het avondbezoek op 19 september 2022 zijn rondom het gebouw af en toe enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Verder is regelmatig een baltsende ruige dwergvleermuis rondom de groenstrook ten noorden van het projectgebied gehoord. Om 21:03 uur is een enkele watervleermuis gehoord die kort ten oosten van het projectgebied vloog.

Tijdens de bezoeken in de paarperiode is geen baltsgedrag van vleermuizen bij het gebouw waargenomen.

FUNCTIE VAN HET PROJECTGEBIED VOOR VLEERMUIZEN

Bij vleermuizen wordt onderscheid gemaakt in de volgende functies: kraamverblijf, zomerverblijf, paarverblijf, winterverblijf, foerageergebied en vliegroute. Op basis van de hiervoor beschreven inventarisaties kan worden geconcludeerd dat geen verblijfplaatsen van vleermuizen in het gebouw aanwezig zijn. In de boom ten zuidwesten van het projectgebied is wel een kraamverblijf van rosse vleermuis waargenomen.

Verder vormt het projectgebied een klein onderdeel van het foerageergebied voor lage aantallen van gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Gelet op de geringe grootte van het projectgebied, het lage aantal foeragerende dieren en de ruime beschikbaarheid van geschikt foerageergebied in de omgeving, vormt het projectgebied geen essentieel onderdeel van het foerageergebied voor deze vleermuisensoorten. Verder is geen vliegroute van vleermuizen vastgesteld.

Conclusie

In het gebouw zitten geen vleermuisverblijfplaatsen. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming (Wnb) is niet nodig. In de boom ten zuidwesten van het projectgebied is wel een kraamverblijf van rosse vleermuis waargenomen. Tijdens de werkzaamheden moet verstoring van deze kraamverblijfplaats worden voorkomen, door directe lichtuitstraling op de boom te vermijden.